

3. Якиманская И.С. Возрастные и индивидуальные особенности образного мышления учеников / И.С.Якиманская. – М. : Педагогіка, 1989. – 204 с.

Декастро Валерія,
студентка I курсу II (магістерського)
рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ПОЗАНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МОЛОДДЮ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Актуальність. Новий погляд на освіту й на місце людини в соціумі – головні світові ознаки інноваційного розвитку будь-якого суспільства. За наших днів освіта набуває характеристик загальності, доступності, рівності у високо розвинутих країнах. Базис освітньої інклюзії (від англ. *inclusion* – включення) має глибоке концептуальне коріння, відображене у теоріях соціальної справедливості, прав людини, соціальних систем щодо розвитку особистості, соціального конструктивізму, структуралізму; ідей інформаційного суспільства й соціальної критики. Відповідно до зазначених теорій та ідей освіта розглядається як суспільне благо, що потребує надання всім рівних можливостей у доступі до цієї соціальної цінності.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблема інтеграції осіб з обмеженими функціональними можливостями засобами освіти та можливості доступу їх до освіти, у тому числі вищої, досліджувалася у працях Ф. Амстронга, О. Безпалько, Г. Беккера, Дж. Девіса, В. Ільїна, Х. Кербо, А. Колупасової, Є. Мартинова, В. Синьова, П. Таланчука, Є. Тарасенка, Н. Шаповала, О. Ярської-Смірнкової та інших. Учені (І. Зверева, Ю. Богінська, Н. Головка, О. Купрєєва, Л. Шіпіцина, І. Лопакова, М. Тавакалова, І. Цимбалюк та інші) аналізують різні аспекти інтеграції осіб з обмеженими функціональними можливостями в освітнє середовище вищої школи: соціальний, психолого-педагогічний супровід та допомога таким особам у процесі освіти. Особливості взаємовідносин між здоровими студентами та студентами з обмеженими функціональними можливостями вивчали Т. Добровольська, Т. Комар, Н. Мірошніченко, Н. Шабаліна та інші. Соціальні, психологічні, педагогічні умови інтегрування інвалідів у суспільство, дослідження різних форм інтегрованого навчання й виховання з проведенням глибокого аналізу співвідношення корекційної й освітньої систем досліджували В. Вельгус, В. Виноградов, Л. Волкова, Л. Носкова. Проте, меншою мірою у працях вчених розкривається проблема інтеграції студентів з обмеженими можливостями у навчально-виховне середовище вищого навчального закладу [1].

Мета і методи дослідження. На основі вивчення педагогічної, мистецтвознавчої та спеціальної літератури, обґрунтувати та експериментально перевірити інноваційні методи позанавчальної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього

простору ВНЗ.

Сутність дослідження. В Україні сьогодні найбільш вживаним у науковому обігу є поняття „інклюзивна освіта”, тому проблематика соціальної й освітньої інтеграції та інклюзії розробляється саме у цьому контексті. Інтеграцію та інклюзію розуміємо як поступові, взаємно перехідні та невід’ємні фази одного процесу входження людини з інвалідністю у соціальне та освітнє середовища, у ході реалізації яких вирішуються різноманітні завдання: спочатку забезпечується присутність (інтеграція) у незмінному, пристосованому до потреб здорових людей середовищі, а в подальшому відбувається повне включення (інклюзія) в освітню систему й соціальне середовище, які зазнають змін відповідно до потреб людини з інвалідністю. Поєднує ці поняття те, що у процесі інтеграції, як і інклюзії, виникає необхідність зробити освітню систему достатньо гнучкою, аби вона могла відповідати запитам різних категорій людей, зокрема особам з інвалідністю. Інклюзивна вища освіта в Україні визначена як система освітніх послуг з поєднанням елементів спеціальної та інклюзивної освіти. В основі інклюзивної вищої освіти лежать принципи: діалогізму в рамках педагогіки партнерства, суб’єкт-суб’єктних відносин зі здоровим оточенням та принципи співіснування, обопільного суверенітету, свободи співрозвитку, єдності та прийняття рішень тощо [6].

З’ясовано, що сучасний стан впровадження інклюзії у вітчизняних вищих навчальних закладах характеризується недостатньою навчально-методичною підготовкою викладачів до роботи зі студентами з особливими потребами, відсутністю дієвого контролю за виконанням принципів інклюзії у закладі освіти; обмеженим вибором індивідуального освітнього маршруту внаслідок того, що відбір на навчання здійснюється за вибором особи з інвалідністю відповідно до індивідуальних можливостей щодо подолання існуючих бар’єрів; недостатньою розробкою теорії та технологій соціально-педагогічної роботи зі студентами з інвалідністю. Тому в рамках даного дослідження було розроблено та впроваджено та поза навчальну роботу з молоддю з особливими освітніми потребами соціокультурну анімаційну програму: Музичний квест «Музика зимової казки», та визначено ефективність даної методики щодо інтеграції та інклюзії студентів з обмеженими можливостями у суспільство.

Головною метою розробленої інноваційної методики було сприяти інтеграції студентів з обмеженими можливостями в сучасне суспільство засобами соціокультурної анімації.

Згідно мети було поставлено такі *задачі реалізації* даної методики:

- організація соціокультурного дозвілля студентів з особливими потребами;
- створити умови для залучення студентів у творчі, оздоровчі та інші види соціокультурної діяльності;
- сприяти освоєнню молоді з обмеженими можливостями в освітньому середовищі та реалізації особистого творчого потенціалу;
- сприяти саморозвитку та самореалізації студентів з особливими освітніми потребами, у якості повноправного представника соціокультурної спільноти;

Об’єкт методики: студентська молодь з особливими освітніми

потребами КЗ «Покровський педагогічний коледж». У даному квесті було використано той самий музичний матеріал, що і на занятті з музикотерапії, проте поданий він у вигляді завдань: для кожної з п'яти локацій по одному музичному твору. Виконання кожного завдання передбачало розв'язання певних задач, що можливе лише у процесі командної роботи. Це, в свою чергу, сприяло прояву здібностей студентів працювати у колективі, що підкреслює спрямованість квесту на соціалізацію студентів з особливими потребами. Наявність мотивації, а саме – виконати завдання, щоб врятувати країну та її жителів, що сприяє більш активній роботі студентів, самовіддачі кожного учасника, подолання бар'єрів спілкування задля досягнення єдиної мети. Використання саме музичного матеріалу сприяє емоційній розрядці студентів, корекції їх психічного стану, а також є інструментом розвитку естетичного смаку, уяви, творчих здібностей. Так, була створена сприятлива атмосфера для адаптації студентів з обмеженими можливостями в умовах інклюзивного простору ВНЗ.

Аналіз ефективності впровадженої інноваційної методики соціокультурної анімаційної діяльності «Музичний квест» показав, що у експериментальній групі, на відміну від контрольної, простежувалася тенденція зростаючої активності студентів з особливими освітніми потребами, активне включення їх, як невід'ємної частини команди, у роботу колективу. Такий результат зумовлюється наявністю творчих завдань, вирішення яких, на відміну від завдань на занятті з музикотерапії, неможливе при розладі роботи групи. Тож кожний учасник відчував відповідальність за свою діяльність чи бездіяльність, а це, в свою чергу, сприяло формуванню активної громадянської позиції особистості.

Основні висновки. Отже, під час здійснення анімаційної діяльності у позанавчальній роботі зі студентами з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного простору ВНЗ було організовано соціокультурне дозвілля студентів з особливими потребами, створено умови для залучення їх у вирішення творчих завдань. Також, участь у даному виді соціокультурної діяльності сприяла саморозвитку студентів з особливими потребами, їх самореалізації у якості повноправних представників соціокультурної спільноти; освоєнню молоді з обмеженими можливостями соціального досвіду та реалізації особистого творчого потенціалу.

Таким чином, впровадження експериментальної інноваційної методики в процесі соціокультурної анімаційної діяльності з молоддю з особливими потребами відбувалося в інклюзивному освітньому просторі, де у доступному форматі для людини з інвалідністю реалізуються освітні та міжособистісні стосунки, забезпечуються можливості особистісного і соціального розвитку, соціалізації, професіоналізації, саморозвитку і самозміни кожного члена суспільства. При цьому інклюзивна компетентність викладача музичного мистецтва вищої школи визначена як інтегративне особистісне утворення, що зумовлює здатність здійснювати освітні функції в процесі інклюзивного навчання, враховуючи освітні потреби студентів з обмеженими можливостями, забезпечувати їхню соціально-педагогічну адаптацію у навчально-виховному середовищі, створювати всі умови для їхнього повноцінного розвитку та саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баргків О.С. Теоретичні аспекти інтеграції студентів з обмеженими можливостями у навчально-виховному середовищі навчального закладу / Баргків О.С., О.Л.Дурманенко // Соціально-психологічні проблеми тифлопедагогіки. Збірник наукових праць. – К.:НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012.– Випуск 7 (15).– с. 13-20
- 2.Глузман О.В., Шеколодкін В.Ф., Подобєдова Т.Ю., Чусьва О.О. Навчання людей з особливими потребами у вищій школі. – Сімферополь. – 2006. – 20с.
- 3.Драганчук В.М. Музика як фактор психокоригування: історичні, теоретичні і практичні аспекти. – К., 2003.
- 4.Петрушин В.И. Музыкальная психотерапия: Теория и практика: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 176 с.
- 5.Побережная Г.И. Музыкальная терапия как предмет совершенствования психокультуры // Проблемы педагогіки мистецтва. Зб. статей: Вип. I. – Ялта: РВВ РВНЗ КГУ, 2007. – С. 51–61.
- 6.Церклевич В. Соціально-педагогічні умови інтеграції студентів з обмеженими функціональними можливостями у групу однокурників вищого навчального закладу / В. Цурклевич// Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня к. пед. наук за спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка .– Київ, 2012.– 20 с.

Єфименко Д.В.

студент 1 курсу магістратури

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **Мартиненко О.В.**, канд. пед. наук, доцент (БДПУ)

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ДИТЯЧИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВІВ

Процес національного відродження, зміцнення самостійності України зумовлюють новий підхід до виховання громадянина, розробки науково обґрунтованої системи національного виховання, спрямованої на формування громадянина-патріота. Важливе місце в цьому процесі займає позаурочна та позашкільна діяльність в рамках якої проводиться виховання дітей за різними напрямками, серед яких чільне місце належить художньо-естетичному [2].

Сучасна законодавча і нормативна база в нашій державі визначає національну свідомість як сукупність етичних почуттів і рис поведінки, що включає любов до Батьківщини, активну працю на благо Батьківщини, дбайливе ставлення до історичних пам'яток і звичаїв рідної країни, любов до рідних місць, прагнення до зміцнення честі і гідності Батьківщини, готовність і вміння захищати її, нетерпимість до національної несприятливості, пошану звичаїв і культури інших країн і народів, прагнення до співпраці з ними. Вихованню саме такого патріота має сприяти й сучасна українська хореографія.